

MALZEME VE GEREÇLER

Not defteri ve kalem

Adım Adım Yapılacaklar

Öğrenciler, sınıfta, kendilerine has araştırma anketini nasıl oluşturacaklarına dair tartışırlar. Deniz çöpünü hangi yönlerden araştırmak istiyorlar? Öğrenciler aşağıdaki konuları keşfetmek isteyebilirler:

- İnsanların *gerçek bilgileri*: Bunlar, alternatifi olmayan, bilimsel temellere dayanan bilgilerdir. (Örneğin: metalin su içinde batması).
- İnsanların *davranış ve alışkanlıkları*: Belli davranışların ne sıklıkla yapıldığını tanımlar. (Örneğin, Ben geri dönüşüm kutusunu i)hiç, ii)bazen, iii)çoğu zaman, iv) her zaman kullanırım.)
- İnsanların *algıları*: Bir fenomenin kesinliği konusundaki inançları.(Örneğin: Biliyorum ki/ İnanıyorum ki/ Bence denizde bir cam cisim, bir plastik cisimden daha uzun süre bozunmadan kalır.
- İnsanların belli bir olaya dair *fikirleri*. (Örneğin: Bence geri dönüşüm gereksiz bir çaba.)
- İnsanların belli bir duruma destekçi olma ya da ona karşı olma *tutumları*. (Örneğin: Ben geri dönüşümün destekçisiyim.)

Kendi anketlerini tasarlamadan önce öğrenciler, başka araştırmalar bulmalı ve onları dikkate alarak çalışmalıdır. Sivil Toplum Kuruluşları (STK), üniversiteler, vb. bu gibi araştırmaları halka açık şekilde yayınlamaktadırlar.

Öğrenciler, ne tip soru kalıpları hazırlayacaklarına karar vermelidir: Açık uçlu, çoktan seçmeli, vb. Gruplar halinde çalışarak, insanların davranışlarını ve fikirlerini araştırmak üzere bir anket hazırlarlar. Hedef kitle aileler, arkadaşlar, komşular, kumsala gidenler, vb. olabilir. Cevaplar internet üzerinden ya da karşılıklı görüşmeler ile yapılabilir. Öğrenciler, kayda değer sayıda anket doldurulmasını sağlamalıdır. Hazırladıkları anketi kendileri de doldurabilirler. Öğrenciler, eğitimcilerinin yardımı ile elde ettikleri verileri analiz ederler. Kendi bölgelerine dair "deniz çöpü" durumunu belirlemeye çalışırlar.

ALİŞKANLIKLARIMIZIN LİSTESİNİ YAPMAK

Öğrenciler bu aktivitede, deniz çöpü ile ilgili sorunlar hakkında halkın görüşlerinin alındığı yayınların bulgularını okurlar. Daha sonra yerel sakinler ile deniz çöpü hakkındaki algı, tutum ve deniz çöpü ile ilişkili davranışlar üzerine kendi araştırmalarını yaparlar.

KONULAR

Çevresel çalışmalar, Matematik, Lisan

ÖĞRENCİ YAŞI

14-15 yaş

SÜRE

Araştırma, soru anketi hazırlanma, veri toplama: yaklaşık 1 ay.

AMAÇLAR

- Çalışmaya bir şekilde dahil olan herkesin dikkatini, gerçeğe dayalı bilgi, algı, fikir, tutum ve davranış konularına çekmek.
- Öğrencilerin ilgisini çeken, belirli bir deniz çöpü teması üzerine anket hazırlamak.
  - Bilimsel metotlar kullanarak bir araştırma yürütmek.
  - Araştırmanın verilerini analiz etmek ve sonuçlar çıkarmak.
- Deniz çöpünü engellemek için farklı tüketim alışkanlıkları düşünmek.

İNTERNET KAYNAĞI

MARLISCO araştırması: [https://www.psy.plymouth.ac.uk/MARLISCO/\(S\(2f50buzorhwhgiywpnnc3\)\)/brief.aspx?Lang=TR](https://www.psy.plymouth.ac.uk/MARLISCO/(S(2f50buzorhwhgiywpnnc3))/brief.aspx?Lang=TR)
[https://www.psy.plymouth.ac.uk/yourviews/\(S\(duel2tctgatyk1d2eqlk2j\)\)/brief.aspx?Lang=TR](https://www.psy.plymouth.ac.uk/yourviews/(S(duel2tctgatyk1d2eqlk2j))/brief.aspx?Lang=TR)

ECS araştırması: <http://www.eui.eu/Research/Library/ResearchGuides/Economics/Statistics/DataPortal/EVS.aspx>

BÖLÜM B

KARASAL VE DENİZEL KAYNAKLAR

ÖĞREN, HİSSET, HAREKETE GEÇ

Deniz Çöpünü Durdurmak için

2008'de İngiltere'de yürütülen bir araştırma şunları ortaya koymuştur:

- İnsanların %37'si çöp kutusu yetersizliğinin çöp oluşumuna neden olduğunu söylemekte.
- %91'i çöp kutusu sayısının artırılması gerektiğini düşünmekte.
- Sigara içenlerin %42'si ve içmeyenlerin %16'sı sigarayla ilgili çöp oluşumu olduğunu düşünüyor.

Avrupa Değerler Çalışması (The European Values Study - EVS)

Avrupa Değerler Çalışması (The European Values Study - EVS), 1981 'den beri, 9 yılda bir tekrar edilen, uluslararası çapraz araştırma çalışmasıdır. Bu araştırma çalışması, Avrupa vatandaşlarının yaşam, aile, çalışma, inanç, politika ve toplum hakkında neler düşündüğüne odaklanır. 2008 'deki EVS çalışmasında, çöp üretimi sorununa dikkat çeken iki soru sorulmuştur: (A) Halka açık alanlara çöp atmak doğru karşılanabilir mi? Ortalamada %69 olumsuz yanıt alınırken, cevap verenlerin %80'i, halka açık alanlarda çöp atmanın kesinlikle doğru karşılanamayacağını belirtti. Malta, Girit, Romanya, Danimarka ve Letonya en çok olumsuz cevap verilen ülkeler oldu. %50'nin üzerinde olmakla birlikte en az olumsuz cevap verilen ülkeler ise, Belarus, Slovakya, Finlandiya ve İsveç oldu.

(B) Kaç tane arkadaşınız halka açık alanlarda yere çöp atıyor? Çalışma yapılan tüm ülkeler arasında, cevap verenlerin %15'i, neredeyse tüm arkadaşlarının halka açık alanlarda yere çöp attığını belirtti. En büyük yüzde Macaristan'da alındı (%77). Daha düşük yüzde alınan ancak kesinlikle kötü sosyal örnekler oluşturan ülkeler Türkiye, Kuzey İrlanda, Yunanistan, Finlandiya ve Belarus oldu (%23 - %28). En iyi icraatı gösteren ülkeler ise Danimarka, Belçika, Letonya, Hollanda (%4), Fransa (%6) ve Avusturya (%9) oldu.

EVS'nin yaptığı çalışmaya göre, gençlere kıyasla yaşlı

insanlar, erkeklere kıyasla kadınlar çöp atılmasına daha çok karşı çıkıyor. Bu sonuç, paralel olarak yapılan diğer çalışmalarda da aynı sonucu vermiştir.

"İngiltere'yi Temiz Tut"

"İngiltere'yi Temiz Tut", çöp üreten farklı insan gruplarını değerlendiren, çok gelişmiş bir analiz çalışmasıdır. Cevaplarına, tavırlarına ve davranışlarına bakarak insanların şu kategorilere ayrılması temeline dayanır:

- "İyi Davranış Gösterenler" çöp üreten popülasyonun %43'ünü oluşturmaktadır. Bu gruptakiler arkalarında yalnızca elma çöpü, ufak kağıt parçaları gibi şeyler bırakırken bunun bir problem olmadığını düşünmektedir. Bu gruptakiler genellikle kadın, sigara içmeyen bireyler ve 25 yaşın altındakilerdir.
- "Kendini Masum Gösterenler" çöp üreten popülasyonun %25'ini oluşturur, ikinci büyük gruptur. Bu gruptakiler, davranışlarını, çöp kutusu olmamasına ya da başka insanların da bunu yapmasına bağlayarak masum gösteriyorlar. Aynı zamanda, bu gruba dahil olanlar, çöp üreten insanların tembel olduğunu düşünüyor, eğer birisi onları uygun olmayan bir yere çöp atarken görürse utanırlar ve çöpü geri alırlar. Kendini Masum Gösterenler genellikle erkeklerden, sigara içenlerden ve 34 yaşın altındaki insanlardan oluşmaktadır.
- "Hayat Çok Kısa" grubu çöp üretiminin yanlış olduğunun farkında ancak yapacak daha önemli işleri olduğunu düşünüyor.
- "Rahatsız mı ettim?" grubu ise çöp üretimi hakkında en ufak bir farkındalık sahibi olmayan, sonuçlarını bilmeyen ya da basitçe görmezden gelen insanlardan oluşan sınıftır. Eğer birisi onları uygun olmayan bir yere çöp atarken görürse hiç utanmazlar ve çöpü geri almaya da yeltenmezler. Hatta bazen, böyle bir durumda sözlü olarak sataşabilir veya sinirli bir tutum sergileyebilirler. Ancak nasıl oluyorsa, eğer biri onların karşısında yere çöp atarsa, bunu terbiyesizlik

olarak görürler. Bu grup genellikle sigara içen genç erkeklerden oluşmaktadır.

• "Suç" grubuna dahil bireyler çöp üreten popülasyonun %10'unu oluşturmaktadır. Çöp atmaya yanlış bir şey olarak kavramış ve bunu yapınca suçlu hisseden insanlardan oluşan bir gruptur. Ancak çöplerini çöp kutusu bulana kadar taşımak ya da daha sonra atmak için saklamak onlar için kolay olmayacaksa, çöplerini uygun olmayan şekilde atabilirler. Eğer kimse onlara bakmıyorsa, bu gruptakiler, çöplerini uygun olmayan şekilde atacaklardır; çokça insanın toplandığı, dikkat çekmeyecek yerlerde ya da arabalarından dışarı. Eğer çöpü atarken yakalanırlarsa kendilerini suçlu hissedeceklerdir ve hemen çöpü geri almaya yelteneceklerdir. Çöp üreten insanları tembel ve düşüncesiz olarak değerlendirirler. Birincil olarak kadınlar, sigara içmeyenler ve 25 yaşından gençlerin oluşturduğu bir gruptur.

• "Suçlayıcılar" grubu ise çöp üreten popülasyonun %9'unu oluşturmaktadır. Yerel yönetim birimlerini, yetersiz sayıda çöp kutusu sağlamamakla suçlarlar. Aynı zamanda 'fast food' üreticilerini, ergenlik çağındaki gençleri ve fazla ambalaj malzemesi kullandıkları için üreticileri suçlarlar. Bu gruptakiler uygunsuz şekilde çöp atacak olurlarsa utanırlar ve özürlerini belirterek çöpü geri alırlar. Çöp atan insanları tembel olarak nitelendirirler ancak çöp kutusu yoksa veya doluyorsa bu davranışı masum gösterirler. Bu grubu genellikle gençler, erkekler ve sigara içenler oluşturur.

MARLISCO'nun Avrupalıların Deniz Çöpü hakkındaki tutumları ve algıları üzerine araştırma çalışması

MARLISCO 'nun yaptığı bu çalışmanın sonuçlarına göre Avrupalılar sahil bölgesine her gittiklerinde ya da çoğu ziyaretlerinde deniz çöplerini görüyorlar, farkına varıyorlar. Cevap verenler deniz çöpü

hakkında endişeli, bunu ciddi bir sorun olarak algılıyor ve sahilin çok değerli olduğunu düşünüyor. Özellikle de, cevap verenler, çöp sayısının arttığını ve bunun zararlı sonuçlanacak bir tehdit olduğunu düşünüyor. Bu sorunun yalnızca kıyıda yaşayan insanların ya da kıyısı olan ülkelerin değil hepimizin sorunu olduğunu düşünüyorlar. Deniz çöpünün, denizde, her yerde bulunabileceği algısı hakim, özellikle denize yakın yerleşim olan bölgelerin sahillerinde ve plajlarda olduğunu ama kutup bölgelerinde olmadığını düşünüyorlar. Cevap verenler, çöplerin denize, insanların doğrudan atması ile girdiğine inanıyorlar, katı atık bertaraf bölgelerinin ve kanalizasyonların daha az sorun olduğunu düşünüyorlar. Cevap verenler, deniz çöplerinin ortalama olarak %46 'sını plastik maddelerin oluşturduğunu tahmin ettiler ki bu çok düşük bir tahmin; aslında deniz çöplerinin %75 'ini plastik maddelerin oluşturduğunu bilimsel çalışmalarca gösterilmiştir.

Cevap verenler; devleti, endüstrileri, tüccarları ve kamuyu sorumlu olarak ele alırken, yeterlilik olmadığını ve deniz çöplerini azaltmaya yönelik çalışma yapılması konusunda yeterince motive olunmadığını belirtti. Karşılaştırıldığında, en az sorumlu kişiler bağımsız bilim insanları, en yeterli ve motive olmuş olanlar da çevreci gruplar şeklinde ortaya çıktı. Eğitimciler, eşit şekilde sorumlu, yeterlilik sahibi ve motive olmuş grup olarak algılanan tek sınıftır.

Cevap verenler kendilerini değerlendirirken, deniz çöplerini azaltmaya yönelik bazı ufak hareketler yaptıklarını ancak başkalarını çöp atarken gördüklerinde uyarmaya çekindiklerini belirttiler.

